

Afet Yönetiminde Toplumsal Cinsiyet Rolünün Afet Risk Algısına Etkisinin Belirlenmesi*

Fatma GÜNDÜZ ZEYBEKOĞLU¹

¹ Dr., Sinop Üniversitesi, Boyabat Meslek Yüksekokulu, fgunduz@sinop.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9585-3759

Öz: Afet risk ve zararlarının azaltılmasında ve etkin müdahale kapasitesi ile yeniden yapılanma süreçlerinde gençlerin katılımı ve güçlendirilmesi önemli görülmektedir. Diğer yandan afet yönetiminde cinsiyetin ana akımlaştırılması ve sürdürülebilir kalkınmaya duyarlı adımların teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada genç bireylerin afet yönetiminde toplumsal cinsiyet rolünün afet risk algısına etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kesitsel ve tanımlayıcı niteliktedir. Bu çerçevede Türkiye’de yaşayan 405 genç bireyden veriler toplanmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde; frekans analizi, betimsel istatistik, parametrik iki farklı bağımsız değişken için independent t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Değişkenler arası ilişkileri saptayabilmek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırmada; genç bireylerin afet yönetiminde cinsiyet rolü algıları arttıkça afet risk algılarının azaldığı belirlenmiştir. Afet risk algısı ölçeğinin maruziyet alt boyutunda genç kadınların risk algıları genç erkeklere göre yüksektir. Afet yönetiminde cinsiyet rolü algısının genç kadınlarda erkeklere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Toplumsal cinsiyet rolü afet risk algısını anlamlı olarak etkilemektedir. Afet eğitimi, afet yaşama durumu ve cinsiyet değişkenleri ile istatistiksel olarak anlamlı bulgular saptanmıştır. Afet yönetiminde toplumsal cinsiyet eşitliğini önemseyen ve genç bireylerin dahil edilmesini önceliklendiren stratejilerin geliştirilmesi önemlidir. Toplumsal cinsiyet rolü algıları ülkelerin sosyal, kültürel ve idari yapısına göre değişiklik göstermektedir. Risk algısı, bireylerin davranışsal tepkilerini öngörmeye ve risk iletişimi ile bireyleri yönlendirmeye yardımcı olmaktadır. Ortaya koyulan bilgiler karar vericilere afet risk azaltma stratejileri ve risk iletişimi konusunda politika geliştirmede katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Afet Yönetimi, Toplumsal Cinsiyet, Afet Risk Algısı, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Jel Kodları: J18, Z0, Q54

Determining the Effect of Gender Role in Disaster Management on Disaster Risk Perception

Atıf: Gündüz Zeybekoğlu, F. (2025). Afet yönetiminde toplumsal cinsiyet rolünün afet risk algısına etkisinin belirlenmesi. *Fiscaoeconomia*, 9(Toplumsal Cinsiyet Özel Sayısı), 38-51. <https://doi.org/10.25295/fsecon.1671581>

Geliş Tarihi: 07.04.2025
Kabul Tarihi: 07.05.2025

Telif Hakkı: © 2025. (CC BY) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Abstract: Participation and empowerment of young people are considered important in reducing disaster risks and damages and in enhancing effective intervention capacity and reconstruction processes. On the other hand, gender mainstreaming in disaster management and steps that are sensitive to sustainable development should be encouraged. This study aims to determine the effect of social gender roles in disaster management on the disaster risk perception of young individuals. The study is cross-sectional and descriptive. In this context, data were collected from 405 young individuals living in Turkey. In the evaluation of the obtained data, frequency analysis, descriptive statistics, and an independent t-test for two different variables were used. Pearson correlation analysis was performed to determine the relationships between variables. In the study, it was determined that as the perception of gender role in disaster management increases, disaster risk perception decreases. In the exposure sub-dimension of the disaster risk perception scale, young women's risk perceptions are higher than those of young men. It was determined that the awareness of gender roles in disaster management is higher among young women than among men. Social gender role significantly affects disaster risk perception. Statistically significant findings were observed for the variables of disaster education, disaster experience, and gender. It is important to develop strategies that prioritize gender equality and the inclusion of

* Bu çalışma için etik onay, Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’ndan 27.12.2024 tarihli Oturum sayısı:13, 406-454 karar numarası ile alınmıştır.

young people in disaster management. Gender role perceptions vary according to the social, cultural, and administrative structures of countries. Risk perception helps predict the behavioral responses of individuals and guides them through risk communication. The information provided can assist decision-makers in developing disaster risk reduction strategies and policies on risk communication.

Keywords: Disaster Management, Gender, Disaster Risk Perception, Gender Equality

Jel Codes: J18, Z0, Q54

1. Giriş

Gelişen ve değişen dünya koşulları ile birlikte afetlerin niteliğinde ve niceliğinde artışlar meydana gelmektedir. Türkiye birçok afet riski ile karşı karşıya kalmaktadır. Doğa kaynaklı ve insan kaynaklı afetler her coğrafyayı etkileyerek fiziksel, sosyal ve ekonomik kayıplar yaşatmaktadır (Usta, 2023; CRED, 2024). Toplumunu oluşturan bireyler afetler karşısında farklı kırılganlıklar yaşamaktadır. Uluslararası afet risk azaltma politikaları afet zararlarını en aza indirmeyi amaçlayan hedefler ve stratejileri vurgulamaktadır (UNDRR, 2015). Afet risk ve zararlarının en aza indirilmesi, fiziksel, sosyal ve ekonomik zarar görebilirliğin önlenmesi ve afet meydana geldikten sonra müdahale ve iyileştirme kapasitelerinin geliştirilmesi afet risk yönetimi ile mümkün görünmektedir (Özer, 2017; Atalay & Usta, 2024, s. 223). Afet risk algısı toplumun afetlere dirençli olması noktasında önemli stratejileri gösterebilmektedir (Karaman, 2016, s. 4).

Afet yönetimi disiplinler arası çalışmayı gerektiren afet risk yönetimini ve afet kriz yönetimi süreçleri kapsayan dinamik ve stratejik bir yönetim modelidir (AFAD, 2014; Coppola, 2015, s. 296) Toplumsal cinsiyet eşitliği afet yönetiminin en temel ve önemli bir parçasıdır. Dünya genelinde birçok afet yaşanmakla birlikte bu afetler her bireyi eşit derece etkilememektedir (Fothergill, 1996; Neumayer & Plümper, 2007; Gündüz, 2024). Cinsiyete özgü kırılganlıklar farklılıklar göstermektedir (Enarson, 1998; Fothergill, 2004). Toplumsal cinsiyet, kültürel ve sosyal yapının sonucu olarak ortaya çıkan güç ilişkilerini içinde barındıran dinamik ve değişken yapıdadır (Önal vd., 2022). Yaş, medeni durum, sosyal sınıf, ırk/etnik köken, din ve mülteci statüsü gibi faktörler afet sürecini daha karmaşık hale getirebilmektedir (Ahmad, 2018). Cinsiyetin ana akımlaştırılması, afet risklerini azaltmaya yardımcı olmakla birlikte afete bağlı kırılganlıkları en aza indirebilir. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden olan “Hedef 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini” (Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Amaçlar, 2025) afet yönetimi süreçlerine dahil etmek cinsiyet ana akımlaştırmasını teşvik etmeyi ifade etmektedir (Sohrabzadeh vd., 2014).

Bireylerin riski nasıl algıladıkları ve gördükleri sosyal, psikolojik, ekonomik, kültürel ve çevresel faktörlere bağlı olarak değişebilmektedir (Fischhoff vd., 1978; Blaikie vd., 1994, s. 16-18; Sjöberg, 2000; Haynes vd., 2008; Slovic, 2015). Risk algısı araştırmaları risk ile ilgili bireylerin ya da grupların bilişsel, duygusal ve davranışsal süreçlerini ve seçimlerini anlamaya yardımcı olmaktadır (Fromm, 2005, s. 160; Miceli vd., 2008). Risk algısı bireylerin afet meydana gelmeden kendini koruma ve harekete geçme isteğinde yönlendirici etkidir. Buna karşın tehlikeler karşısında davranışsal eğilimin gelişmesi risk farkındalığına işaret etmektedir (Cvetković vd., 2018). Karar vericiler bireylerin tehlikeleri nasıl nitelendirdiğini ve tehlikelere karşı nasıl davrandıklarını anlayarak politikalar geliştirebilir. Geçmişten günümüze risk algısı araştırmaları, çok sayıda tehlikenin türüne göre hazırlığı incelemek için uygulanan davranışsal teorilere dahil edilmiştir (Shreve vd., 2016). Araştırmaların önemli bir kısmı cinsiyet ve risk algısı arasında önemli bir ilişki olduğunu gösterirken (Flynn vd., 1994; Finucane vd., 2000; Peacock vd., 2005; Armas, 2006; Lindell & Hwang, 2008; Brown vd., 2021) bazı araştırmalar cinsiyet ve risk algısı arasında önemli ilişki bildirmemiştir (Siegrist & Gutscher, 2006; Whitfield vd., 2009; Safi vd., 2012). Rakib vd. araştırmasında, toplumun

bir afet riskini fark ettiğinde riskleri azaltmak için daha iyi yaklaşımlarda bulunduğunu ve afetlere hazırlıkta kadınların katılımının ve kadınların riskleri azaltmadaki aktif rollerinin olduğunu saptamıştır (Rakib vd., 2017). Ho vd. araştırmasında afet deneyimlerinin ve cinsiyetin bireylerin risk algısı üzerinde önemli roller oynadığını tespit etmiştir. Aynı çalışmada erkekler afetin daha az hayati tehlikede olduğunu ve kadınlara göre daha az korku ve mali kayıp yaşadıkları saptanmıştır (Ho vd., 2008). Jóhannesdóttir & Gísladóttir araştırmasında afet sonrasında risk algısının yüksek olduğu ve bireylerin yeni önlemler almaya istekli olduğu durumlarda, afet politikalarının risk azaltma, önleme ve hazırlık üzerine yapılmasının daha olası olduğunu belirtmiştir (Jóhannesdóttir & Gísladóttir, 2010). Cuesta vd. araştırmasında kadınların aynı yaştaki cinsiyet akranlarına göre daha yüksek riskler algıladığını saptamıştır. Aynı çalışmada aynı eğitim düzeyine sahip kadınların risk algısının erkeklere oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Cuesta vd., 2022). Khan vd. araştırmasında kadın ve erkeğin farklı doğa kaynaklı afetler için riski farklı algıladığını tespit etmiştir. Aynı araştırma çoklu tehlike durumlarında (heyelan, sel, deprem) cinsiyetlerin korkusunu anlamanın karmaşık olduğunu belirtmektedir (Khan vd., 2020).

Bireylerin risk algısının belirlenmesi, bireylerin farklı tehlike türlerine nasıl tepki vereceği ve etkili risk iletişimi hakkında önemli ipuçları sağlayabilir (Taylor Gooby & Zinn, 2006). Bireylerin karşılaştıkları riskleri nasıl algıladıklarını bilmek, risk yönetimi faaliyetlerinin verimliliğini etkileyebilir (Prabhakar vd., 2009). Toplumsal cinsiyet rolünün afet risk algısına etkisinin belirlenmesi afetlerle başa çıkmak için politikalar ve yönetim stratejileri geliştirilmesinde ve afetlere dirençli toplum oluşturulmasında yol gösterici olabilir. Bu çalışmada, genç bireylerin afetlerdeki cinsiyete dayalı etkilere yönelik yargıları ve afet risklerine karşı algılarını belirlemek hedeflenmiştir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Deseni

Araştırma afet yönetiminde toplumsal cinsiyet rolünün afet risk algısına etkisini belirlemek amacıyla kesitsel ve tanımlayıcı desende tasarlanmıştır.

2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Türkiye’de yaşayan 18 yaş üstü herhangi bir üniversitede okuyan genç bireyler oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleme calculator programı üzerinden evreni belli örneklem yöntemi kullanılarak hesaplanmış ve %95 güven aralığında 384 kişi olarak belirlenmiştir. Araştırma ise 405 kişi ile tamamlanmıştır.

2.2.1. Dahil Edilme Kriterleri

Türkiye geneli 18 yaş üstü üniversite öğrencisi olmak,
İletişim problemi olmaması,
Gönüllü olmak.

2.2.2. Dışlama Kriterleri

Türkiye geneli 18 yaş üstü üniversite öğrencisi olmamak,
Okuma yazma bilmemek,
İletişim problemi olması,
Gönüllü olmamak,
Araştırmadan kendi isteği ile çekilmek,
Araştırma sorularının hepsine yanıt vermemektir.

2.3. Veri Toplama Süreci

Araştırma dahil edilme kriterlerini taşıyan 405 kişi ile tamamlanmıştır. Veriler araştırmaya katılmak için gönüllü olan kişilerden 14.01.2025 ve 14.03.2025 tarihleri arasında online ortamda Google Forms ile toplanmıştır.

2.3.1. Veri Toplama Araçları

Veri toplama işlemine geçmeden katılımcılara yapılan araştırmanın amacı ve bu araştırmaya dahil edilme nedenleri hakkında bilgilendirme yapılmış ve bilgilendirilmiş onam formu hazırlanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan sosyodemografik bilgi formu, Afet Yönetiminde Cinsiyet Rolü Algısı Ölçeği ve Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği (Google Forms) online ortamda hazırlanarak veriler toplanmıştır.

Sosyodemografik Bilgi Formu: Bireylerin afet yönetiminde cinsiyet rolü algısının afet risk algıları ile ilişkili olabilecek değişkenlerinin yer aldığı form araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Bu form cinsiyet, yaş, okuduğu bölüm, medeni durum, kronik hastalık, çalışma durumu, afet yaşama ve afet eğitimi alma durumlarını içeren 8 sorudan oluşmaktadır. Form bireyler hakkında çeşitli sosyodemografik verileri elde etmek amacıyla kullanılmıştır.

Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği: 19 maddeden oluşan ölçek, Mızrak ve Aslan (2020) tarafından afetlere dirençli toplum oluşturmada üniversite öğrencilerinin afet risk algılarını belirlemek için geliştirilmiştir.

Ölçek maddeleri 5'li Likert ile (5: Tamamen Katılıyorum, 4: Katılıyorum, 3: Kararsızım, 2: Katılmıyorum, 1: Hiç Katılmıyorum) ile değerlendirilmektedir. Toplam 19 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. 1. ile 6. maddeler arası "Maruziyet (Cronbach's α : 0,889)", 7., 8., 9., 14. ve 19 maddeler "Anksiyete (Cronbach's α : 0,887)", 10., 11., 12., 13. ve 15. maddeler "Etki (Cronbach's α : 0,880)" alt boyutunu ve 16., 17. ve 18. maddeler de "Yönetilemezlik (Cronbach's α : 0,778)" alt boyutunu oluşturmaktadır (Mızrak & Aslan, 2020). Ölçekten alınan puan arttıkça afet risk algısı da artmaktadır.

Afet Yönetiminde Cinsiyet Rolü Algısı Ölçeği: Afet yönetiminde toplumsal cinsiyet analizi ile ihtiyaçların ve kapasitelerin değerlendirilmesine yönelik stratejilerin geliştirilmesi amacıyla Önal vd. tarafından (Önal vd., 2022) geliştirilen ölçek 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte tek faktörlü model için Cronbach güvenirliği 0,90 olarak hesaplanmıştır. Ölçek maddelerinin 17 tanesi olumsuz (negatif) madde (1., 2., 3., 4., 5., 7., 8., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19. maddeler), 2 tanesi olumlu (pozitif) madde (6. madde ve 9. madde) olarak tek boyutta geliştirilmiştir. Ölçek maddeleri 5'li Likert ile (5: Kesinlikle Katılıyorum, 4: Katılıyorum, 3: Kararsızım, 2: Katılmıyorum, 1: Kesinlikle Katılmıyorum) ile değerlendirilmektedir. Ölçeğin toplam puanı 19 ile 95 arasında değişmektedir (tamamen olumsuz algı: 19–34; olumsuz algı: 35–49; nötr: 50–64; olumlu algı: 65–79; tamamen olumlu algı: 80–95).

2.4. Etik Boyut

Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 27.12.2024 tarihli Oturum sayısı:13, 406-454 karar numarası ile etik kurul alınmıştır.

2.5. Araştırmanın Hipotezleri

Hipotez 1: Toplumsal cinsiyet rolü, afet risk algısı ve alt boyutları; cinsiyet, afet yaşama ve afet eğitimi alma değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Hipotez 2: Toplumsal cinsiyet rolünün afet risk algısı üzerine anlamlı ilişkisi vardır.

Hipotez 3: Toplumsal cinsiyet rolü afet risk algısını anlamlı olarak etkilemektedir.

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın belirli bir sayıda gönüllü bireyler tarafından yürütülmesi ve belli bir zaman diliminde verilerin toplanmış olması, bulguların genellenebilirliğini sınırlandırmıştır.

2.7. Verilerin Analizi

Veriler SPSS 26 paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Google Forms kullanılarak toplanan veriler SPSS 26 programına aktarılmıştır. Veriler normal dağılım varsayımını sağladığında parametrik testler tercih edilmektedir (Büyüköztürk, 2011, s. 42; George & Mallery, 2010, s. 113). Çarpıklık ve basıklığın +/- 2,00 değerleri arasında olması durumunda normalliğin sağlandığı görüşü desteklenmektedir (George & Mallery, 2010,

s. 113). Ölçek ve alt boyutlarının normal dağılımına ilişkin yapılan analiz sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde; frekans analizi, betimsel istatistik, parametrik iki farklı bağımsız değişken için independent t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Değişkenler arası ilişkileri saptayabilmek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Değişkenler arasındaki etkinin belirlenmesi için basit doğrusal Regresyon analizi yapılmıştır. Sonuçların değerlendirilmesinde %95 güven aralığı ve anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde olarak benimsenmiştir.

Tablo 1. Ölçek ve Alt Boyutlarının Normallik, Ortalama ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular

	Çarpıklık	Basıklık	Min.	Max.	Ort.	SD.	Cronbach
Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği	0,35	1,61	19	95	55,62	11,32	0,92
Maruziyet	-0,09	1,39	6	30	19,67	4,11	0,87
Anksiyete	0,52	0,50	5	25	11,91	4,25	0,90
Etki	-0,13	1,55	5	25	15,80	3,48	0,81
Yönetilemezlik	0,41	1,41	3	15	8,22	2,21	0,71
Afet Yönetiminde Cinsiyet Rolü Algısı Ölçeği	-0,68	0,99	27	95	70,98	11,84	0,89

3. Bulgular

Araştırmaya katılan 405 katılımcının sosyodemografik özellikleri incelendiğinde %52,8’inin kadın, yaş ortalamalarının $20,03 \pm 3,26$ olduğu, %98’inin bekar, %89,1’inin çalışmadığı, %90,6’sının kronik hastalığı olmadığı, %40,2’sinin afet yaşadığı, %54,3’ünün afet eğitimi aldığı belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Sosyodemografik Özelliklere Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler (n=405)

Sosyodemografik Özellikler		N	%
Cinsiyet	Kadın	214	52,8
	Erkek	191	47,2
Yaş	$\bar{x} \pm Sd$	20,03±3,26	
Medeni Durum	Evli	8	2,0
	Bekar	397	98
Çalışma Durumu	Evet	44	10,9
	Hayır	361	89,1
Aylık Gelir Miktarı	Düşük	62	15,3
	Orta	262	64,7
	İyi	75	18,5
	Çok iyi	6	1,5
Kronik Hastalık	Var	38	9,4
	Yok	367	90,6
Afet Yaşama Durumu	Evet	163	40,2
	Hayır	242	59,8
Afet Eğitim Alma Durumu	Evet	220	54,3
	Hayır	185	45,7

Üniversite öğrencileri afet risk algısı ölçeği, ölçeğin alt boyutları ve afet yönetiminde cinsiyet rolü algısı ölçeği ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiye yönelik yapılan analiz sonuçları Tablo 3’te verilmiştir. Afet risk algısı, anksiyete, etki ve yönetilemezlik ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Maruziyet alt boyutu ile katılımcıların cinsiyet değişkenine göre analiz sonuçları incelendiğinde, anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($t[362,21]=2,69$; $p < 0,05$). Kadın cinsiyetine sahip olan katılımcıların ($X=3,36$), erkek cinsiyetine sahip katılımcılara ($X=3,18$) göre puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Afet yönetiminde cinsiyet rolü algısı ölçeğinin katılımcıların cinsiyet değişkenine göre analiz sonuçları incelendiğinde, anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($t[403]=10,10$; $p < 0,05$). Kadın cinsiyetine sahip olan katılımcıların ($X=3,97$), erkek cinsiyetine sahip katılımcılara ($X=3,47$) göre puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 3. Ölçek ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları (n=405)

		N	X	Ss	<i>t testi</i>		
					t	sd	p
Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği	Kadın	214	2,95	,49	1,11	341,63	0,26
	Erkek	191	2,89	,68			
Maruziyet	Kadın	214	3,36	,60	2,69	362,21	0,007*
	Erkek	191	3,18	,75			
Anksiyete	Kadın	214	2,35	,75	-0,72	364,27	0,46
	Erkek	191	2,41	,94			
Etki	Kadın	214	3,19	,63	1,10	370,36	0,26
	Erkek	191	3,12	,76			
Yönetilemezlik	Kadın	214	2,75	,68	0,39	379,14	0,69
	Erkek	191	2,72	,79			
Afet Yönetiminde Cinsiyet Rolü Algısı Ölçeği	Kadın	214	3,97	,53	10,10	403	0,001*
	Erkek	191	3,47	,57			

* p<0,05

Üniversite öğrencileri afet risk algısı ölçeği, ölçeğin alt boyutları ve afet yönetiminde cinsiyet rolü algısı ölçeği ile afet yaşama değişkeni arasındaki ilişkiye yönelik yapılan analiz sonuçları Tablo 4'te verilmiştir. Afet risk algısı, anksiyete, etki ve yönetilemezlik ile afet yaşama değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Maruziyet alt boyutu ile katılımcıların afet yaşama değişkenine göre analiz sonuçları incelendiğinde, anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($t[403]=2,11$; $p<0,05$). Afet yaşayan katılımcıların ($X=3,36$), yaşamayanlara ($X=3,22$) göre puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Afet yönetiminde cinsiyet rolü algısı ölçeğinin katılımcıların afet yaşama değişkenine göre analiz sonuçları incelendiğinde, anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($t[403]=2,19$; $p<0,05$). Afet yaşayan katılımcıların ($X=3,79$), yaşamayanlara ($X=3,66$) göre puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Tablo 4).

Tablo 4. Ölçek ve Alt Boyutlarının Afet Yaşama Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları (n=405)

		N	X	Ss	<i>t testi</i>		
					t	sd	p
Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği	Evet	163	2,96	,58	0,95	403	0,34
	Hayır	242	2,90	,60			
Maruziyet	Evet	163	3,36	,65	2,11	403	0,03*
	Hayır	242	3,22	,70			
Anksiyete	Evet	163	2,37	,84	-0,09	403	0,92
	Hayır	242	2,38	,85			
Etki	Evet	163	3,19	,65	0,72	369,40	0,47
	Hayır	242	3,14	,72			
Yönetilemezlik	Evet	163	2,74	,72	0,01	403	0,98
	Hayır	242	2,74	,74			
Afet Yönetiminde Cinsiyet Rolü Algısı Ölçeği	Evet	163	3,79	,61	2,19	403	0,02*
	Hayır	242	3,66	,62			

*p<0,05

Üniversite öğrencileri afet risk algısı ölçeği, ölçeğin alt boyutları ve afet yönetiminde cinsiyet rolü algısı ölçeği ile afet eğitimi alma değişkeni arasındaki ilişkiye yönelik yapılan analiz sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Afet risk algısı, maruziyet, anksiyete, etki ve cinsiyet rolü algısı ölçeği ile afet eğitimi alma değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Yönetilemezlik alt boyutu ile katılımcıların afet eğitimi alma değişkenine göre analiz sonuçları incelendiğinde, anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($t[369,10]=-2,61$; $p<0,05$). Afet eğitimi alan katılımcıların ($X=2,65$), almayanlara ($X=2,84$) göre puanları anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur (Tablo 5).

Tablo 5. Ölçek ve Alt boyutlarının Afet Eğitimi Alma Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları (n=405)

		N	X	Ss	t testi		
					t	sd	p
Üniversite Öğrencileri Afet Risk Algısı Ölçeği	Evet	220	2,90	,54	-0,75	358,81	0,45
	Hayır	185	2,95	,65			
Maruziyet	Evet	220	3,25	,64	-0,69	368,38	0,49
	Hayır	185	3,30	,73			
Anksiyete	Evet	220	2,37	,83	-0,30	403	0,76
	Hayır	185	2,39	,87			
Etki	Evet	220	3,17	,65	0,37	370,01	0,70
	Hayır	185	3,14	,74			
Yönetilemezlik	Evet	220	2,65	,68	-2,61	369,10	0,009*
	Hayır	185	2,84	,78			
Afet Yönetiminde Cinsiyet Rolü Algısı Ölçeği	Evet	220	3,73	,59	0,51	403	0,60
	Hayır	185	3,69	,64			

* p<0,05

Afet yönetiminde cinsiyet rolü ve afet risk algısı arasındaki ilişkiyi tespit etmek için Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Afet yönetiminde cinsiyet rolü ve afet risk algısı arasında zayıf düzeyde negatif ($r=-0,218$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Katılımcıların afet yönetiminde cinsiyet rolü algıları arttıkça afet risk algıları zayıf ve anlamlı düzeyde azalmakta iken afet yönetiminde cinsiyet rolü algıları azaldıkça afet risk algıları zayıf ve anlamlı düzeyde artmaktadır (Tablo 6).

Tablo 6. Toplumsal Cinsiyet Rolü ve Afet Risk Algısı Arasındaki İlişki

Afet Yönetiminde Cinsiyet Rolü Algısı	Afet Risk Algısı	
	Pearson r	-0,218*
	p	0,000
	n	405

*Korelasyon $p<0,01$ düzeyinde anlamlıdır.

Afet yönetiminde cinsiyet rolünün afet risk algısını nasıl etkilediğini belirlemek amacıyla basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Öncelikle kurulan model regresyon analizi sonucuna göre anlamlı bulunmuştur ($F(1, 403)=20,069$, $P=0.000$). Bağımsız değişken bağımlı değişkenin %4'ünü (R^2) açıklamaktadır. Toplumsal cinsiyet rolü afet risk algısını anlamlı olarak etkilemektedir ($p=0,00$) (Tablo 7).

Tablo 7. Toplumsal Cinsiyet Rolünün Afet Risk Algısına Etkisi

Bağımlı Değişken: Afet Risk Algısı										
Bağımsız Değişken	B	Std. Error	Beta	t	R	R ²	Adjusted R ²	F	Durbin-Watson	P
(Sabit)	70,40	3,345		21,08	0,218	0,047	0,045	20,069	1,945	,000
Afet Yönetiminde Cinsiyet Rolü Algısı	-0,20	0,046	-0,218	-0,48						

4. Tartışma

Bu bölümde katılımcıların afet yönetiminde toplumsal cinsiyet algısının afet risk algısına etkisinin analiz sonuçları literatür çalışmaları çerçevesinde ele alınacaktır. Afet risk algısı ölçeğinin cinsiyet değişkenine göre analiz sonuçlarında anlamlı farklılık saptanmıştır. Kadın cinsiyetine sahip olan katılımcıların afet risk algıları, erkek cinsiyetine sahip katılımcılara göre yüksek bulunmuştur. Siegrist vd. araştırmasında cinsiyetin teknolojik tehlikeler için önemli bir öngörücü iken, teknolojik olmayan tehlikeler için öngörücü olmadığını ve kadınların erkeklerden daha fazla risk algıladığını tespit etmiştir (Siegrist vd., 2005). Yeon vd. araştırmasında deprem deneyimi olan kadın ve erkek öğrenciler cinsiyete göre kıyaslandığında kadın öğrencilerin gelecekteki afetleri daha güçlü tanıma eğiliminde olduklarını saptamıştır (Yeon vd., 2020). Doğru ve Coşkun

araştırmalarında cinsiyetin risk algısını etkilediği; kadınların afet risk algısı ve afet hazırlık inançlarının erkeklere göre daha yüksek olduğunu saptamıştır (Doğru & Coşkun, 2023). Ayvazoğlu vd. araştırmasında da benzer şekilde kadınların risk algısının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Ayvazoğlu vd., 2020). Sonuçlar doğrultusunda, cinsiyetin afet risk algısını etkilediği söylenebilir. Afet risk algısı bireylerin afetlere hazırlıklı olmasını ve risk iletişiminde başarıda yüksek risk algısına sahip olmanın önemli olduğu değerlendirilmiştir. Cinsiyet temelli farklılaşan risk algısı afet yönetimi politikalarında toplumsal cinsiyet duyarlılığının önemini ortaya koymaktadır.

Afet yönetiminde cinsiyet rolü algısı ölçeğinin katılımcıların cinsiyet değişkenine göre analiz sonuçları incelendiğinde, anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Kadın cinsiyetine sahip olan katılımcıların afet yönetiminde cinsiyet rolü algıları, erkek cinsiyetine sahip katılımcılara göre daha yüksektir. Jóhannesdóttir ve Gísladóttir araştırmasında, afet sırasında kadınların çocukları için endişelendiğini tespit edilmiştir. Kadınların çocukları güvende olmadan tahliye olmayacağını saptamıştır. Aynı araştırmada kadınların çoğu afet risk ve tehlikelerine karşı endişeli olduklarını dile getirmiştir (Jóhannesdóttir & Gísladóttir, 2010). Risk algısı, sosyal kırılganlığı ve toplumsal dirençliliği belirlemek için önemli bir etkidir (Birkholz vd., 2014). Bu araştırma, afet yönetiminde cinsiyet rolü algısının kadın bireylerde erkek bireylere göre daha yüksek olduğunu saptamıştır. Acanga vd. araştırmasında bireylerin afet deneyimleri ile risk algıları arasında afetlere hazırlık ve afet davranışları arasında önemli bir bağın olduğunu vurgulamıştır. Aynı zamanda toplumsal normların olduğu ataeril toplumlarda kadın, çocuk ve genç bireylerin afetin olumsuz ve orantısız sonuçları ile karşı karşıya geldikleri belirtilmiştir (Acanga vd., 2025). Drolet vd. araştırmasında kadınların afetlerde kırılganlıklar yaşamasına rağmen güçlü yönleri ile dirençli olduklarını vurgulamaktadır. Kadınların çocuk ve aile üyelerine bakma sorumluluğunun yanı sıra sosyal yaşamın ve kamusal alanın içinde üretken ve liderlik gibi pek çok alanda yer aldığı belirtilmiştir (Drolet vd., 2015). Afet yönetiminde cinsiyet algısının kadınlarda daha yüksek olduğu ve cinsiyet rolü algısının toplumun sosyal yapısı, cinsiyetlere yüklenen roller, kültürel değerler ve normlar çerçevesinde değişebileceği söylenebilir.

Afet risk algısının katılımcıların afet yaşama değişkenine göre anlamlı farklılık saptanmıştır. Afet yaşayan katılımcıların risk algıları, yaşamayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Ali vd. araştırmasında, afet deneyimi olan bireylerin diğerlerine göre daha yüksek risk algısına sahip olduğu ve risk iletişiminde daha iyi olduklarını tespit etmiştir (Ali vd., 2022). Domingues vd. araştırmasında deneyimin afet risk algısını yükselttiğini ortaya koymuştur (Domingues vd., 2021). Rego vd. araştırmasında deneyimin afet risk algısını ve hazırlığı olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir (Rego vd., 2018). Cui ve Han araştırmasında, deprem yaşayan bireylerin, hiç deprem yaşamamış olanlara kıyasla daha yüksek deprem riski algıladıklarını saptamıştır (Cui & Han, 2019). Tercan araştırmasında afet deneyimi olan bireylerin afet risk algısının diğer bireylere göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir (Tercan, 2023). Afet deneyimi bireylerin afetlere hazırlık yapmasını teşvik eden önemli bir faktördür. Afet deneyimi ayrıca bir bireyin afetleri veya riskleri algılama yeteneğini ve gerçek durumu anlamasını güçlendirebilir (Becker vd., 2017). Khan vd. araştırmasında, deneyimin afet risk algısını arttırdığını ve eğitimin algılanan riski doğrudan etkilediğini saptamıştır (Khan vd., 2017). Sonuçlar doğrultusunda bireylerin afet deneyimlerinin olması risk algısını olumlu olarak etkilediği ve afete maruz kalmanın riskleri fark edebilme becerisini geliştirebileceği değerlendirilmiştir.

Afet yönetiminde cinsiyet rolü algısı ölçeğinin katılımcıların afet yaşama değişkenine göre analiz sonuçları incelendiğinde, anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Afet yaşayan katılımcıların, cinsiyet rolü algısı, yaşamayanlara göre daha yüksektir. Hou ve Wu araştırmasında depremden sonra kadınların müdahale, kurtarma ve yeniden inşa süreçlerinde liderlikleri ve karar verme mekanizmalarına katkıları toplumsal cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesine katkıda bulunduğunu tespit etmiştir (Hou & Wu, 2020). Yu vd. araştırmasında acil durum müdahalesi ve kriz yönetimine ilişkin erkek ve kadın

öğrenciler arasında anlamlı farklılıkların olmadığını tespit etmiştir. Ayrıca müdahale ve kriz yönetimine ilişkin cinsiyet farklılıklarından ziyade içinde bulunulan koşullara ve sosyal yapıya bağlı olduğunu göstermektedir (Yu vd., 2024). Azad ve Pritchard araştırmasında kadınların afet sonrası hane içi gelir akışlarını sağlamada liderlik rolleri üstlendiklerini ve kamusal alandaki çalışmalara uyum sağladıklarını belirlemiştir (Azad & Pritchard ,2023). Sonuçlar cinsiyet rolü algısını afet deneyiminin etkilediğini göstermektedir. Afete maruz kalmak ve o süreçleri deneyimlemek bireylerin üstlendikleri cinsiyet rollerini etkilemiş olabilir. Afet yönetim süreçlerine kadınların katılımının sağlanması ve liderliklerinin desteklenmesi toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için öncelikli olduğu değerlendirilmiştir.

Afet risk algısı, maruziyet, anksiyete, etki ve cinsiyet rolü algısı ölçeği ile afet eğitimi alma değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Afet risk algısı ölçeğinin “Yönetilemezlik” alt boyutu ile katılımcıların afet eğitimi alma değişkenine göre analiz sonuçları incelendiğinde, anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Afet eğitimi alan katılımcılar yönetilemezlik alt boyutundaki afet risk algıları, eğitim almayanlara göre daha düşük bulunmuştur. Bunun aksine, Yeon vd. araştırmasında çocuk ve gençlerin duygusal olarak uyarılmaları öğrenme motivasyonlarını etkileyebileceği ve afet eğitiminin etkinliğini artırmada önemli olduğunu belirtmiştir (Yeon vd., 2020). Doğru ve Coşkun araştırmasında afet eğitimi alan gençlerin farkındalıklarının daha yüksek olduğunu ve eğitim almanın afet risk algısını arttırdığını tespit etmiştir (Doğru & Coşkun, 2023). Afet eğitimlerinin afet risk algısını etkileyebileceği ve gelecekte eğitim modellerinin risk algısını artırıcı şekilde düzenlenmesi gerektiği söylenebilir.

5. Sonuç

Afet yönetiminde toplumsal cinsiyet eşitliğini önemseyen stratejilerin geliştirilmesi önemlidir. Bu araştırma, genç bireylerin toplumsal cinsiyet rolünün afet risk algısına etkisinin farklı değişkenler açısından ortaya koyulmasını sağlamıştır. Afet yönetimi stratejilerinde bireylere özgü özel ihtiyaçların karşılanmasını içeren toplumsal cinsiyet odaklı risk analizlerinin yapılması önemli görülmektedir. Kadınların yerel, ulusal ve uluslararası afet planlarına katılımlarını sağlamak, liderliklerini teşvik etmek, afet eğitimlerine erişmelerini sağlayarak afet okuryazarlıklarını arttırmak, ekonomik olarak güçlenmesini sağlamak, şiddete yönelik koruyucu önlemleri almak, sağlık bakım ihtiyaçlarını ve özel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik uygulanabilir eylem stratejileri geliştirmek toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında afet yönetimi politikalarının geliştirilmesini sağlayabilir. Böylece afet yönetimi politikalarının adil, insan haklarına saygılı ve eşitlikçi yaklaşımların geliştirilmesi sağlanabilir.

Afet yönetimine toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin teşvik edilmesi afet kırılganlıklarını azaltarak toplumsal dayanıklılığın gelişmesini sağlayabilir. Burada üretilen bilgiler politika yapıcılara ve karar alıcılara afet risk yönetimi stratejileri ve risk iletişimi konularında politika geliştirmede bilgi kaynağı olabilir. Afet yönetimine toplumsal cinsiyet perspektifinden bakıldığında sürdürülebilir kalkınma hedeflerine uyumlu adımlar atılabilir ve katılımcı, genç bireyleri önemseyen adımlar ile afetlere dirençli toplum oluşturulabilir.

Kaynakça

- Acanga, A., Matovu, B., Murale, V., & Arlikatti, S. (2025). Gender perspectives in disaster response: An evidence-based review. *Progress in Disaster Science*, 100416.
- AFAD (Afet ve Acil Durum Müdürlüğü) (2014). Erişim adresi: <https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/3495/xfiles/sozluk.pdf>
- Ahmad, A. (2018). Conceptualizing disasters from a gender perspective. D. P. O'Mathúna, V. Dranseika & Bert Gordijn (Ed.), *Disasters: Core concepts and ethical theories* (105-117). Springer, Cham.

- Ali A., Rana I.A., Ali A., & Najam F.A. (2022). Flood risk perception and communication: The role of hazard proximity. *J Environ Manage*, 15, 316,115309. doi: 10.1016/j.jenvman.2022.115309
- Armas, I. (2006). Earthquake risk perception in Bucharest, Romania. *Risk Analysis*, 26(5), 1223–1234. <https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2006.00810.x>.
- Atalay, E., & Usta, G. (2024). Afet ve eğitim. E. Cengiz & Ö. Uğur (Ed.), *Doğal afetler ve iklim değişikliği politik süreçler, kurumlar ve uygulamalar* (1. Baskı) (219-234). Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara.
- Ayvazoğlu, G., Çekiç, M., & Yücel, H. (2020). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi öğrencilerinin afet risk algısı ve afete hazırlık durumlarının değerlendirilmesi. *SBEdergi*, 4(7), 85-97.
- Azad, M. J., & Pritchard, B. (2023). The importance of women's roles in adaptive capacity and resilience to flooding in rural Bangladesh. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 90, 103660.
- Becker, J.S., Paton, D., Johnston, D.M., Ronan, K.R., & McClure, J. (2017). The role of prior experience in informing and motivating earthquake preparedness. *Int. J. Disaster Risk Reduct.*, 22, 179–193.
- Birkholz, S., Muro, M., Jeffrey, P., & Smith, H.M. (2014). Rethinking the relationship between flood risk perception and flood management. *Science of the Total Environment*, 478, 12-20.
- Blaikie, P., Cannon, T., Davis, I., & Wisner, B. (1994). *At risk: Natural hazard, people's vulnerability and disasters* (2. Edition). Routledge: London, UK.
- Brown, G. D., Largey, A., & McMullan, C. (2021). The impact of gender on risk perception: Implications for EU member states' national risk assessment processes. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 63, 102452.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (31. Basım). Pegem Akademi: Ankara.
- Coppola, DP. (2015). *Introduction to international disaster management* (3. Basım). Elsevier. 2015.
- CRED (2024). Disaster year in review 2023. Erişim adresi: <https://files.emdat.be/2024/04/CredCrunch74.pdf>
- Cuesta, A., Alvear, D., Carnevale, A., & Amon, F. (2022). Gender and public perception of disasters: a multiple hazards exploratory study of EU citizens. *Safety*, 8(3), 59.
- Cui, K., & Han, Z. (2019). Association between disaster experience and quality of life: The mediating role of disaster risk perception. *Quality of Life Research*, 28, 509-513.
- Cvetković, V. M., Roder, G., Öcal, A., Tarolli, P., & Dragičević, S. (2018). The role of gender in preparedness and response behaviors towards flood risk in Serbia. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(12), 2761. <https://doi.org/10.3390/ijerph15122761>
- Doğru, S., & Coşkun, Z. (2023). Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin afet risk algısı ve afete hazırlıklı olma inanç durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(4), 1299-1311.
- Domingues, R. B., De Jesus, S. N., & Ferreira, O. (2021). Place attachment, risk perception, and preparedness in a population exposed to coastal hazards: A case study in Faro Beach, southern Portugal. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 60, 102288.
- Drolet, J., Dominelli, L., Alston, M., Ersing, R., Mathbor, G., & Wu, H. (2015). Women rebuilding lives post-disaster: innovative community practices for building resilience and promoting sustainable development. *Gender & Development*, 23(3), 433–448. <https://doi.org/10.1080/13552074.2015.1096040>
- Enarson, E. (1998) Through women's eyes: a gendered research agenda for disaster social science. *Disasters*, 22, 157–173. <https://doi.org/10.1111/1467-7717.00083>
- Finucane, M.L., Slovic, P., Mertz, C.K., Flynn, J., & Satterfield, T.A. (2000). Gender, race, and perceived risk: the 'white male' effect', health. *Risk & Society* 2(2), 159–172. <https://doi.org/10.1080/713670162>
- Fischhoff, B., Slovic, P., Lichtenstein, S., Read, S., & Combs, B. (1978). How safe is safe enough; a psychometric study of attitudes toward technological risks and beliefs. *Policy Sci* 9, 127–152. <https://doi.org/10.1007/BF00143739>
- Flynn, J., Slovic, P., & Mertz, C.K. (1994). Gender, race, and perception of environmental health risks. *Risk Anal.*, 14(6), 1101-1108. doi: 10.1111/j.1539-6924.1994.tb00082.x.
- Fothergill, A. (1996). Gender, risk, and disaster. *Int. J. Mass Emergencies Disasters*, 14, 33–56.
- Fothergill, A., & Peek, L.A. (2004). Poverty and disasters in the United States: A review of recent sociological findings. *Nat. Hazards*. 32, 89–110. <https://doi.org/10.1023/B:NHAZ.0000026792.76181.D9/METRICS>
- Fromm, J. (2005) *Risk denial and neglect: Studies in risk perception* (1. Basım). Elanders Gotab Publishing: Stockholm, Sweden.

- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference* (10. Basım). Pearson:Boston, 2010.
- Gündüz, F. (2024). A phenomenological study on women's disaster experience in Türkiye. *Int. J. Disaster Risk Reduct.*, 100, 104196. <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2023.104196>
- Haynes, K., Barclay, J., & Pidgeon, N. (2008). Whose reality counts?; Factors affecting the perception of volcanic risk. *J. Volcanol. Geoth. Res.*, 172, 259–272.
- Ho, M. C., Shaw, D., Lin, S., & Chiu, Y. C. (2008). How do disaster characteristics influence risk perception?. *Risk Analysis: An International Journal*, 28(3), 635–643.
- Hou, C., & Wu, H. (2020). Rescuer, decision maker, and breadwinner: Women's predominant leadership across the post-Wenchuan earthquake efforts in rural areas, Sichuan, China. *Safety Science*, 125, 104623.
- Jóhannesdóttir, G., & Gísladóttir, G. (2010). People living under threat of volcanic hazard in southern Iceland: Vulnerability and risk perception. *Natural Hazards and Earth System Sciences*, 10(2), 407–420. <https://doi.org/10.5194/nhess-10-407-2010>
- Karaman, Z. T. (2016). Afet yönetimine giriş ve Türkiye'de örgütlenme. Z. T. Karaman & A. Altay (Ed.), *Bütünleşik afet yönetimi* (1. Basım) (1-39). Birleşik Matbaacılık: İzmir.
- Khan, A.A., Rana, I.A., & Nawaz, A. (2020) Gender-based approach for assessing risk perception in a multi-hazard environment: A study of high schools of Gilgit, Pakistan. *J. Disaster Risk Reduction*, 44, 101427.
- Khan, M. G., Johar, F., & Baba, A. N. (2017). Disaster management risk perception of local communities. *Jurnal Kemanusiaan*, 15(1), 90-91.
- Lindell, M.K., & Hwang, S.N. (2008). Households' perceived personal risk and responses in a multihazard environment. *Risk Analysis*, 28(2), 539-56. doi: 10.1111/j.1539-6924.2008.01032.x
- Mızrak, S., & Aslan, R. (2020). Disaster risk perception of university students. *Risk, Hazards & Crisis in Public Policy*, 11(4), 411-433.
- Miceli, R., Sotgiu, I., & Settanni, M. (2008). Disaster preparedness and perception of flood risk: A study in an alpine valley in Italy. *Journal of environmental psychology*, 28(2), 164-173.
- Neumayer, E., & Plümpner, T. (2007). The gendered nature of natural disasters: the impact of catastrophic events on the gender gap in life expectancy, 1981–2002. *Ann. Assoc. Am. Geogr.*, 97, 551–566.
- Önal, E.I., Soysal, S., & Paksoy Erbaydar, N. (2022). The development of perception scale of gender role in disaster management and the examination with related factors. *Gender in Management*, 37(7), 836857. <https://doi.org/10.1108/GM-08-2021-0251>
- Özer, Y. E. (2017). Afet konusundaki algı ve yerel aktörlerin sorumlulukları. *Sayıştay Dergisi*, (106), 1-34.
- Peacock, W. G., Brody, S. D., & Highfield, W. (2005). Hurricane risk perceptions among Florida's single family homeowners. *Landscape and Urban Planning*, 73(2-3), 120-135. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2004.11.004>.
- Prabhakar, S.V.R.K., Srinivasan, A., & Shaw, R. (2009). Climate change and local level disaster risk reduction planning: need, opportunities and challenges. mitigation and adaptation strategies for. *Mitigation and Adaptation Strategies for Global Change*, 14(1), 7-33.
- Rakib, M. A., Islam, S., Nikolaos, I., Bodrud-Doza, M., & Bhuiyan, M. A. (2017). Flood vulnerability, local perception and gender role judgment using multivariate analysis: A problem-based “participatory action to Future Skill Management” to cope with flood impacts. *Weather and Climate Extremes*, 18, 29-43.
- Rego, I. E., Pereira, S. M., Morro, J., & Pacheco, M. P. (2018). Perceptions of seismic and volcanic risk and preparedness at São Miguel Island (Azores, Portugal). *International journal of disaster risk reduction*, 31, 498-503.
- Safi, A.S., Smith W.J. Jr, & Liu, Z. (2012). Rural Nevada and climate change: vulnerability, beliefs, and risk perception. *Risk Analysis*, 32(6), 1041-1059. doi: 10.1111/j.1539-6924.2012.01836.x.
- Shreve, C., Begg, C., Fordham, M., & Müller, A. (2016). Operationalizing risk perception and preparedness behavior research for a multi-hazard context. *Environmental Hazards*, 15(3), 227–245. <https://doi.org/10.1080/17477891.2016.1176887>
- Siegrist, M., & Gutscher, H. (2006). Flooding risks: A comparison of lay people's perceptions and expert's assessments in Switzerland. *Risk analysis*, 26(4), 971-979. <https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2006.00792.x>
- Siegrist, M., Gutscher, H., & Earle, T. C. (2005). Perception of risk: the influence of general trust, and general confidence. *Journal of Risk Research*, 8(2), 145–156. <https://doi.org/10.1080/1366987032000105315>
- Sjöberg, L. (2000). Factors in risk perception. *Risk Analysis*, 20(1), 1–11.

- Slovic, P. (2015). Understanding perceived risk: 1978–2015. *Environment: Science and Policy for Sustainable Development*, 58(1), 25–29. <https://doi.org/10.1080/00139157.2016.1112169>
- Sohrabizadeh, S., Tourani, S., & Khankeh, H.R. (2014). The gender analysis tools applied in natural disasters management: a systematic literature review. *PLoS Currents*, 6. 10.1371/currents.dis.5e98b6ce04a3f5f314a8462f60970aef
- Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Amaçlar. (2025). Erişim adresi: <https://www.kureselamaclar.org/amaclar/toplumsal-cinsiyet-esitligi/>
- Taylor Gooby, P., & Zinn, J.O. (2006). Current directions in risk research: new developments in psychology and sociology. *Risk Analysis*, 26(2), 397–411.
- Tercan, B. (2023). Bireylerin afet risk algısının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(3), 1279–1287.
- UNDRR. (2015). *Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030*. United Nations Office for Disaster Risk Reduction: Geneva.
- Usta, G. (2023). Dünya’da meydana gelen afetlerin istatistiksel olarak analizi (1900–2022). *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 172–186.
- Whitfield, S.C., Rosa E.A., Dan, A., & Dietz, T. (2009). The future of nuclear power: value orientations and risk perception. *Risk Analysis*, 29(3), 425–437. <https://doi.org/10.1111/j.1539>
- Yeon, D.H., Chung, J.B., & Im, D.H. (2020). The effects of earthquake experience on disaster education for children and teens. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(15), 5347. <https://doi.org/10.3390/ijerph17155347>
- Yu, X., Amin, M. B., Olga, P., Rahaman, M. A., & Sony, M. A. A. M. (2024). Gender-based emergency response and crisis management knowledge assessment: A cross-sectional study on Chinese tertiary student. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 112, 104800.

Çıkar Çatışması: Yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

Etik Onay: Bu çalışma için etik onay, Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’ndan 27.12.2024 tarihli Oturum sayısı:13, 406-454 karar numarası ile alınmıştır.

Yazar Katkısı: Fatma GÜNDÜZ ZEYBEKOĞLU (%100)

Conflict of Interest: None.

Funding: None.

Ethical Approval: Ethical approval for this study was obtained from the Sinop University Human Research Ethics Committee with the decision number 406-454, Session number 13, dated 27.12.2024.

Author Contributions: Fatma GÜNDÜZ ZEYBEKOĞLU (%100)

Determining the Effect of Gender Role in Disaster Management on Disaster Risk Perception

Fatma Gündüz Zeybekoğlu

Extended Abstract

Disasters have caused great destruction and seriously affected societies throughout history. Disasters do not affect individuals equally. Factors such as the social, cultural and administrative structure of the society, gender, age, ethnicity, education, and economic status change the effects of disasters. Disaster risk and damage reduction policies at the international level have been determined in the Sendai Disaster Risk Reduction Strategy, and strategies covering the years 2015-2030 have been developed (UNDRR, 2015). Minimizing disaster risks and developing response-recovery capacity are possible with the success of disaster risk management. Determining disaster risk perceptions is considered important for society to be resilient against disasters. Integrated disaster management includes disaster risk and crisis management processes with a dynamic and complex structure that requires interdisciplinary work (AFAD, 2014; Coppola, 2015, p. 296). Disaster risk and damage reduction, preparation, response, and recovery stages constitute the disaster management stages. The most basic and important component of disaster management is the development of strategies that promote gender equality. Gender-specific vulnerabilities in disasters vary. Gender is a dynamic and variable structure that includes power relations that emerge as a result of cultural and social structure (İnal Önal et al., 2022). Factors such as age, marital status, social class, race/ethnicity, religion, and refugee status can make the disaster process more complex (Ahmad, 2018). Gender mainstreaming can help reduce disaster risks and minimize disaster-related vulnerabilities. Incorporating "Goal 5: Gender Equality" (Global Goals, 2025), one of the sustainable development goals, into disaster management processes means encouraging gender mainstreaming (Sohrabizadeh et al., 2014).

How individuals perceive and see risk in society may vary depending on social, psychological, economic, cultural and environmental factors (Fischhoff et al., 1978; Blaikie et al., 1994, p. 16-18; Sjöberg, 2000; Haynes et al., 2008; Slovic, 2015). Risk perception studies help understand the cognitive, emotional, and behavioral processes and choices of individuals or groups regarding risk (Fromm, 2005, p. 160; Miceli et al., 2008). Risk perception has a guiding effect on individuals' desire to protect themselves and take action before a disaster occurs. On the other hand, the development of behavioral tendencies in the face of dangers indicates risk awareness (Cvetković et al., 2018). Decision-makers can develop policies by understanding how individuals characterize dangers and how they behave against dangers. While a significant portion of research has shown a significant relationship between gender and risk perception (Flynn et al., 1994; Finucane et al., 2000; Peacock et al., 2005; Armas, 2006; Lindell & Hwang, 2008; Ho et al., 2008; Rakib et al., 2017; Khan et al., 2020; Brown et al., 2021), some studies have not reported a significant relationship between gender and risk perception (Siegrist & Gutscher, 2006; Whitfield et al., 2009; Saleh Safi et al., 2012). Determining individuals' risk perception can provide important information about how individuals will respond to different types of hazards and effective disaster risk communication (Taylor Gooby & Zinn, 2006). Knowing how individuals perceive the risks they face can affect the efficiency of risk management activities (Prabhakar et al., 2009). Determining the effect of gender roles on disaster risk perception can guide the development of policies and management strategies to cope with disasters and the creation of a disaster-resistant society. This study aimed to determine the judgments of young individuals about the gender-based effects of disasters and their perceptions of disaster risks.

The research was designed as a cross-sectional and descriptive design in order to determine the effect of gender roles in disaster management on disaster risk perception. The universe of the research consisted of young individuals over the age of 18 living in Turkey and studying at any university. 405 people participated in the research. Data were

collected online from individuals who volunteered to participate in the research between 14.01.2025 and 14.03.2025 (Google Forms). The socio-demographic information form prepared by the researcher, the Gender Role Perception Scale in Disaster Management and the University Students Disaster Risk Perception Scale (Google Forms) were prepared online, and data were collected. An ethics committee approval was received for the research from the Sinop University Human Research Ethics Committee dated 27.12.2024 with the decision number Session No: 13, 406-454.

Hypotheses of the Research; "Hypothesis 1: Gender Role, Disaster Risk Perception, and its sub-dimensions show significant differences according to variables such as gender, experiencing a disaster, and receiving disaster education", "Hypothesis 2: Gender Role has a significant relationship with Disaster Risk Perception", "Hypothesis 3: Gender Role significantly affects Disaster Risk Perception". The data were analyzed using the SPSS 26 package program. In the evaluation of the obtained data, frequency analysis, descriptive statistics, and an independent t test for two different parametric independent variables were used. Pearson correlation analysis was performed to determine the relationships between variables. Simple linear regression analysis was performed to determine the effect between variables. In the evaluation of the results, a 95% confidence interval and significance level $p < 0.05$ were adopted.

When the socio-demographic characteristics of the 405 participants who participated in the study were examined, it was determined that 52.8% were female, their average age was 20.03 ± 3.26 , 98% were single, 89.1% were unemployed, 90.6% did not have a chronic disease, 40.2% had experienced a disaster, and 54.3% had received disaster training.

A significant difference was found in the analysis results of the Disaster Risk Perception Scale and the Disaster Management Gender Role Perception Scale according to the gender variable. The disaster risk perceptions of female participants were found to be higher than those of male participants. The gender role perceptions of female participants in disaster management were higher than those of male participants. This study found that the perceptions of gender roles in disaster management was higher in female individuals than in male individuals. The fact that gender perception in disaster management was higher in females can be said to change within the framework of the social structure of the society, the roles assigned to genders, cultural values, and norms.

A significant difference was found in the perception of disaster risk according to the variable of experiencing a disaster. The risk perception of the participants who experienced a disaster was found to be higher than those who did not. According to the results, it was evaluated that individuals having disaster experiences positively affected the perception of risk and that exposure to disasters could improve the ability to recognize risks. When the analysis results of the scale of perception of gender roles in disaster management were examined according to the variable of experiencing a disaster, a significant difference was found. The results show that disaster experience affects gender role perception. Being exposed to a disaster and experiencing those processes may have affected the gender roles that individuals assume. It was evaluated that ensuring the participation of women in disaster management processes and supporting their leadership is a priority for achieving gender equality.

This research has provided exposure to the effect of the gender role of young individuals on disaster risk perception in terms of different variables. Determining the socio-demographic factors affecting the disaster risk of young individuals can enable policy makers to produce effective strategies. Encouraging a gender perspective can reduce disaster vulnerabilities and improve social resilience. Young individuals are strong actors in disaster management. The information produced here can provide information to policymakers and decision-makers in developing policies on disaster risk management strategies and risk communication. When disaster management is viewed from a gender perspective, steps can be taken in line with sustainable development goals, and a disaster-resistant society can be created with participatory steps that care about young individuals.